

ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ ОГЛЯД СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Демиденко Тетяна Іванівна, курсант факультету підготовки кадрів кримінальної міліції навчально-наукового інституту підготовки кадрів кримінальної міліції Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: викладач кафедри оперативно-розшукової діяльності та спеціальної техніки навчально-наукового інституту підготовки кадрів кримінальної міліції Національної академії внутрішніх справ *Марков М.М.*

Історія ОРД розпочинається з рабовласницького ладу і до нашого часу. В кожную історичну епоху вона виявлялася по-різному. За рабовласницького ладу, наприклад, на органи, що виконували функції поліції, покладалася завдання виявлення та розшуку осіб, яких підозрювали у скоєнні вбивств, підробці грошей, шахрайстві та інших правопорушеннях. Для цього використовувалися послуги таємних помічників із середовища рабів, слуг, ремісників. Такі помічники називалися «агентами-донощиками», «інформаторами», «наглядачами», «провокаторами», їх послуги, як правило, оплачувалися. Найбільш розвинені системи розшукової діяльності були в таких рабовласницьких державах як Греція, Рим, Єгипет.

Першим "зводом" законів стала "Руська правда" — князівський судбник, правил якого дотримувалися протягом десятиріч. У той час пошукова діяльність проводилася у справах політичного характеру - князівською владою на чолі з князем, у карних справах - органами управління князівської влади, а також потерпілі самостійно займалися пошуком.

Розшуковий процес в часи Київської Русі здійснювався у формах: «заклику»; «звіду»; «гоніння по сліду».

Наприклад, один з них це «куди приведе слід, там і перебуває злочинець», полягає в тому щодо розшуку злочинця залучалося все населення общини. Згідно з цим правилом, якщо сліди приводили до якоїсь общини, то на неї покладалася обов'язок розшукати злочинця і видати його. Інакше община повинна була сплатити штраф. Таким чином, «гоніння по сліду» - це розшук злочинця по залишеним ним слідах, якщо вони вели до населеного пункту, то ставили перед його мешканцями альтернативу або сплачувати штраф і тим самим брати на себе матеріальну і моральну відповідальність за злочин, або вони залучались до розшуку злочинця та його слідів.

У княжі часи на теренах сучасної України розшук осіб, підозрюваних у крадіжках, розбійних нападках, убивствах, підпалах, здійснював сам скривджений або найнятий ним послух — особа, яка таємно розшукувала злочинця. Слід зазначити ще те що ОРД формувалося під впливом різних держав. Перебування давньоруських земель під різними державними юрисдикціями призвело до виникнення на території колишньої Київської

Русі двох самостійних правових систем, які мали провідний вплив на формування поліцейської системи.

З утворенням в XVI - XVII ст. Запорізької Січі і введенням на Україні полкового устрою вся охоронна і розшукова діяльність зосереджується в руках отаманів і гетьманів, а кримінальне судочинство здійснюється полковними судьями, писарями за дорученнями полковників і гетьманів. На їх рішення в мирний час великий вплив мали рішення козацької громади, а під час воєнних дій влада гетьманів і отаманів була безмежна.

Даючи стислу характеристику періоду XVIII - XX століття, то можна виділити основні етапи розвитку оперативної діяльності такі як: створення Департаменту Державної варті, підрозділів внутрішньої варті, які виконували розшукові функції на території України, створення поліцейських управлінь. Уже ближче до нашого часу з формуванням радянської республіки формувалися і нові органи правопорядку. Слід сказати, що часто міліція використовувалася радянськими органами, як каральний інструмент для боротьби з населенням, що поставало проти влади більшовиків. Але все ж основною функцією міліції було забезпечення правопорядку, здійснення розшукових функцій, захист громадян від злочинності. І цю функцію вона, не зважаючи на труднощі, виконувала.

ГАРАНТІЇ ЗАКОННОСТІ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ОРД ТА НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ(РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

Кобзей Василь Васильович, курсант факультету підготовки кадрів кримінальної міліції навчально-наукового інституту підготовки кадрів кримінальної міліції Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри оперативно-розшукової роботи та спеціальної техніки навчально-наукового інституту підготовки кадрів кримінальної міліції Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук *Шевчук О.Ю.*

Державно-правовою передумовою виникнення, формування та розвитку ОРД стала необхідність забезпечення особистих прав і свобод людини, захист державного і громадського майна від злочинних посягань, зміцнення законності. Проблема законності в діяльності оперативних підрозділів ОВС розглядалася такими науковцями як: В.Д. Ткаченко, О.Ф. Скаун, І.П. Козаченко, Бандурка О.М. та інші.

Під час здійснення ОРД не допускається порушення прав і свобод людини та юридичних осіб. Окремі обмеження цих прав і свобод мають винятковий і тимчасовий характер і можуть застосовуватись лише за рішенням слідчого судді з метою виявлення, попередження чи припинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, та у випадках, передбачених законодавством України, з метою захисту прав і свобод інших осіб, безпеки суспільства.

Одержані внаслідок ОРД відомості, що стосуються особистого життя,